

Varför får vi inte fler vindkraftsetableringar i Södermanland och Östergötland?

Detta var huvudtema för en konferens som genomfördes i Norrköping 11 april och som lockade ett 50-tal deltagare från myndigheter, statliga organisationer, politiker, Försvarmakten, ornitologer, projektörer, elbolag, ideella organisationer, markägare, m. fl. Svaret på frågan är att det finns flera olika orsaker, där den främsta är kopplad till olika myndigheters och domstolars hantering av frågan.

Regeringen har satt upp ett energipolitiskt mål om att nå 100 % förnybar elproduktion år 2040. Vindkraften står idag för cirka 10 % av den totala elproduktionen i Sverige, och kommer att vara en viktig del även framöver för att uppnå detta mål. Trots detta är det svårt att få till vindkraftsetableringar i Södermanland och Östergötland och frågan är om det finns möjlighet att hitta konstruktiva lösningar på de intressekonflikter som finns inom detta område.

Konferensen inleddes med ett antal föredrag som hade som syfte att ge en bild om vindkraftens potential som bidrag till ett fossilfritt samhälle, att ge en bild om dess faktiska påverkan på kulturlandskapet och djurliv, samt andra utmaningar men också möjliga framgångsfaktorer. Detta följdes av en workshop där deltagare fick möjlighet att ge sin bild kring ovanstående teman.

Många kloka synpunkter lyftes under dagen av såväl föredragshållare som deltagare, bland annat att:

- Det är svårt att hitta lönsamma projekt i Östergötland, vilket bland annat beror på elcertifikatpriser. Det är också svårt att hitta bra vindlägen då de bästa lägena tyvärr ligger inom Försvarmaktens område. Om man kunde ta del av 25 % av lägena inom denna geografi så skulle det ge mycket vindkraft.
- Estetik är ett problem och här måste vi se till att skapa en ny syn på vindkraften, så att när man ser ett vindkraftverk så ser man också att detta är något som genererar pengar, men också något som bidrar till en fossilfri ekonomi.
- Man bör bygga liknande plattformar för samverkan som man har gjort på Gotland.
- Vind i havet har en stor potential: jämnare vind, högre vindstyrka, mindre variabilitet, blåser oftare, går att bygga större.
- Sprid korrekt information om vindkraftens faktiska effekt på fågel- och djurliv.
- Kommunerna kan ta en mer aktiv roll i att peka ut områden för vindkraft i FÖP/ÖP.
- Samsyn i domstolarna genom kompetenshöjning.
- Öka förståelse att lokalproducerad el behövs.

Hur kan man då gå vidare med denna fråga? Det är tydligt att Försvarmakten är en viktig spelare i detta sammanhang och om man ska få till en ökad utbyggnad i södra Sverige och till havs så skulle det krävas kompromisser från deras sida. Svensk Vindenergi anser att Försvarmaktens nya restriktionsområden äventyrar möjligheterna att nå de klimat- och energipolitiska målen. Denna inställning framhölls under konferensen också av Lars Thomson, en av regeringens nationella vindkraftsamordnare. Det är därför väldigt viktigt att fortsätta bygga en konstruktiv dialog mellan olika intressenter och sträva till samexistens mellan olika riksintressen. Försvarmaktens enhet för

fysisk planering inbjöds till eventet och representerades av det anses positivt att en representant av Försvarsmakten deltog på eventet.

Många deltagare lyfte också fram att en annan viktig insats som bör genomföras är kunskapshöjande insatser hos berörda myndigheter och domstolar rörande fågelliv och fladdermöss. Ny forskning, som sammanfattas i uppdaterade syntesrapporten 2017 "*Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss*" antyder att det finns väldigt få omfattande studier avseende detta i Sverige och att det finns behov att fortsätta utforska påverkan på dessa arter i svenska förhållanden. Rapporten presenterar också riktlinjer för hur svenska inventeringar, kontroll- och uppföljningsprogram bör utföras och standardiseras, vilken skulle kunna leda till ett bättre beslutsunderlag och smidigare hantering av ansökningsärenden för vindkraft. Vad gäller havsörnsstammen så har den ökat kraftigt de senaste 20 åren och uppgår idag enligt Naturvårdsverket till ca 700 häckande par. Vanliga dödsorsaker är blyförgiftning och kollisioner med tåg, dock omnämns inte vindkraft i detta sammanhang. Det är viktigt att beslut tas på vetenskaplig grund och i vissa fall kan det vara som så att avslagsbeslut i stället skulle kunna ersättas av särskilda villkor där erforderliga hänsyn till djurliv tas.

Men det är också nödvändigt med insatser som inte är kopplade till domstolars och myndigheters hantering av frågan. Det finns i dagsläget ett "not in my backyard-tänk" kring vindkraft. Här måste många olika parter hjälpas åt för att förstå varandras problematik. Det anses viktigt att projektörer och myndigheter involverar närboende tidigt i processen. En annan metod att jobba med i detta avseende är någon form av byggdepeng, där delar av intäkterna som vindkraften genererar kommer lokalsamhället till del. Det finns exempel där detta har fungerat väl och exempel där det inte fungerat på ett bra sätt. Här finns en hel del samlad kunskap som bör spridas till relevanta aktörer. Eventet marknadsfördes i lokala tidningar inriktade till landsbygdsbor med syfte att locka markägare, lantbrukare och närboende till ett vindkraftsintresse i både Södermanland och Östergötland under flera veckor.

Konferensen genomfördes inom ramen av projektet [Vindkraft Öst IV](#), som finansieras av Nätverk från Vindbruk genom Energimyndigheten. Vill du ta del av fler resultat från konferensen? En samlad dokumentation finns på Energikontorets Östra Götalands och Energikontoret i Mälardalens hemsidor:

<http://energiost.se/200-dokumentation-fran-konferensen-kraftsamling-vindkraft>

http://energikontor.se/dokumentation_kraftsamling_vindkraft/